

Agerdyrkningsberetning.

(Fra sidste Halvdeel af Juli).

Da vi for to Maaneder siden sluttede den sidste Agerdyrkningsberetning, var Vegetationen i hoi Grad trykket af den vedholdende Kulde, og Udsigterne til den kommende Høst ingenlunde glædelige. Vi udtalte dog, at endnu Intet betog Haabet om en god Høst, naar Veiret i den nærmeste Fremtid blev gunstigt. Haabet er gaaet i Opfyldelse i et Omfang, som Ingen dengang vovede at nære, og vi ere denne Gang istand til at meddele vore Læsere en Beretning om Høstudsigterne saa gunstigt som nogensinde. Veiret har i de forløbne Maaneder i hoi Grad begunstiget Plantevæksten. Juni og Juli have ved Siden af en jevn Varme haft en usædvanlig stor Regnmængde. • Paa Landbohøiskolen stemmer Temperaturen for Juni $12,9^{\circ}$ R. og for Juli $14,6^{\circ}$ R. omtrent med Gjennemsnittet. Vandmængden har derimod været 35 Linier i Juni og 49 Linier i Juli, medens Gjennemsnittet er $22\frac{1}{2}$ og $24\frac{1}{2}$ Linier for disse to Maaneder. I enkelte Dele af Landet har Regnmængden været langt større, saaledes paa Ræsgaard (Falster) næsten 54 Linier i Juni, medens enkelte af de andre meteorologiske Stationer, saaledes som de her i Hæftet meddeelte Veiriagttagelser vise, have haft mindre Regn. Overalt i Landet har dog Regnmængden været tilstrækkelig undtagen maaskee paa Bornholm, hvor man har haft en længere Tids Torke. I Juni forekom længere tørre Perioder, navnlig ved Midten af Maaneden, og Regndagenes Antal var ved Kjøbenhavn 13; i Juli hengif

sjelden flere Dage efter hverandre uden Regn og Regndagenes Tal var 19. Den største Mængde Regn hidrører fra Tordenbyger og faldt derfor meget forskjellig.

Det gamle Ordsprog: „en kold Mai giver en fuld Lade“ vil i dette Aar paa en slaaende Maade bekræfte sig, da man maa erkjende, at hvis ikke Kulden var gaaet forud, som hæmmede Bladudviklingen og gav Stængelen Stivhed, vilde det senere frugtbare Veir ikke have virket saa heldigt som Tilfældet har været, da det vilde have fremkaldt Leiesæd og Plantesygdomme og rimeligviis Masser af Insekter, som man iaar har været temmelig fri for. Den jevnlige Regn i Juli har skadet Højbjergningen noget, men kun et Par Gange har Regnen været meget stærk (den 16de faldt saaledes i Løbet af Eftermiddagen 11 Linier), ellers meest kun Byger, der snart igjen tørrede bort, og de have bidraget til at forhindre Kornets pludselige Modning og holdt Planterne i Væxt. Man tør derfor haabe, at Qualiteten af Sæden ikke vil komme til at staae i stort Misforhold til Quantiteten, men det vil naturligviis væsentligst afhænge af Høstveiret. Bliver dette heldigt, er der al Sandsynlighed for, at dette Aar vil komme til at regnes mellem de frugtbareste og sættes ved Siden af 1854, der maaffec hvad Vintersæden angaaer stod høiere, men neppe vil komme til at naae dette med Hensyn til Baarsæden; de Meddelelser, vi have modtaget fra Landmændene, hvorefter denne Beretning er udarbejdet, lyde overalt fra særdeles gunstige og udtale Haabet om en rig Høst.

Den rigelige Regn har naturligviis især bragt Afgrøderne frem paa de lettere Jorder, men paa al nogenlunde velbehandlet Jord, selv den meest leerede, har den virket heldig, naar der blot har været sørget for Vandafledningen. Paa lavtliggende, leerede og især tørveagtige Jorder kan man imidlertid selv iaar finde flette Afgrøder, hvor Ufrugtethed, der paa saa mange Steder havde taget stærk Overhaand i den kolde Periode, har beholdt Magten og undertrykket Kornet.

Høsten er indtraadt ved almindelig Tid; i den sidste Uge af Juli begyndte man at meie Rug og Grødet Byg, og de andre Kornsorter ville følge efter. Indtil nu (de første Dage af August) har Høstveiret været meget heldigt og endeel Rug er allerede kommen i Huus.

Frugttræerne have ikke kunnet udholde det kolde Foraar saa godt som Kornarterne, de have lidt saa meget ved Blomstringen, at Udbytten, navnlig af Kjernefrugten, paa de fleste Steder kun bliver meget ringe.

Vintersæden staaer iaar, i Modsætning til de tørre Aar, tilbage for Vaarsæden. Den var allerede for vidt fremskreden i Vægt inden det gunstige Veir begyndte, og man maa kun undres over, at Vintersæden, trods alle de Fataliteter, der have fulgt den siden forrige Høst, har kunnet naae saa vidt, at man tør gjøre sig Haab om en god Middelhøst.

Hveden er kraftig, men ikke meget høi eller tæt; derfor har den kunnet holde sig opreist under de heftige Regnbyger, eller er i hvert Tilfælde først i en senere Periode kastet om. Blomstringen indfaldt paa en temmelig uheldig Tid med Regn og Blæst, som let vil kunne fremkalde Spring i Årene. Over Brand klages iaar almindeligere end ellers, og den store Afvigling i Temperaturen og pludselige Udvikling kan maaskee forklare dens hyppige Forekomst. I Sveie og paa lavere Steder findes vel ogsaa nogen Rust paa Bladene, men som det synes ikke i meget stor Udstrækning. Hvedens forskellige Saaetid har naturligviis havt stor Indflydelse paa Udviklingen, og hvad der er saaet tidlig i velbehandlet Jord, har et stort Forspring i Størrelse, men vil ikke overalt give det bedste Kjerneudbytte, da det tidligere er kastet omkuld af Regnbygerne. Saavidt man kan domme ere Kjernerne fyldige og store, men Årene ikke meget lange. Der er iaar dyrket et langt større Areal med Hvede end maaskee i noget tidligere Aar, da mange Marker, der vare bestemte til Rug, paa Grund af den sildige Saaetning, besaaedes med Hvede. I Foraaret er saaet megen

Baarhvæde paa Marker, der vare bestemte til Vintersæd; den har efter Omstændighederne udviklet sig godt.

Rug er den mindst vellykkede Sædart iaar, men overgaaer dog langt de Forventninger, man tidligere havde næret. Den har taget sig overordentlig op ved det gunstige Veir og de enkelte Straa have skudt en Mængde Sideskud. Den staaer ialmindelighed tynd, men har lange og, da den dræede under gunstige Forhold, ogsaa velsylde Vipper. Man gjør derfor paa de fleste Steder Regning paa en Middelhøst og mange Steder derover, det sidste er navnlig Tilfældet i det nordlige og vestlige Jylland, hvor den brune (danske) Rug, der taaler sildig Saaening, har udviklet sig overordenlig godt, bedre end i mange Aar. Paa mange Steder blev Rugen ompløiet i Foraaret, som man vistnok nu fortryder, men paa den anden Side ere ogsaa Rugmarker blevne staaende, som fortjente Ompløining, da Ufrugtetheden har taget stærk Overhaand, hvor Sæden stod for flet til at kunne samle sig til en sluttet Afgrøde. Da der iaar er saaet langt mindre Rug end sædvanlig, vil Rugafgrøden ikke kunne afgive synderligt til Udsørsel; i mange Egne, hvor Rugen ellers er den vigtigste Vintersæd, vil man iaar neppe avle tilstrækkeligt til eget Forbrug.

Raps er noget forskjellig, ialmindelighed ret tilfredsstillende, og enkelte Steder særdeles god. Det strenge Foraar holdt mange Insekter borte, men senere indfandt Larver sig i Skulperne, som formindskede Udbyttet betydeligt.

Byg staaer næsten overalt særdeles godt; baade Vægt, Tæthed og Kjernesætning lade lidet tilbage at ønske, og da der paa Grund af den indskrænkede Rugavl er besaaet et større Areal med Byg end sædvanligt, er der Udsigt til en meget betydelig Afgrøde af denne Sædart og et stort Overskud til Udsørsel. Veiret har i høi Grad begunstiget dens Udvikling og naar man undtager høitliggende Sandmarker og lavtliggende, sletgrøstede Jorder staaer den overalt godt. I Slutningen af Mai og Begyndelsen af Juni begyndte Smelde-larven mange Steder stærkt at fortynde Bestanden, men det

senere gunstige Veir gjorde, at Planterne bredte sig saa stærkt, at Skaden blev mindre synlig. I den sidste Tid sees mange svange hvide År, der reise sig mellem de grønne nedhængende, rimeligviis hidrørende fra Oldenborrelarvernes Angreb, og paa enkelte Steder synes hvide Pletter efterhaanden at faae en stor Udstrækning i Bygmarkerne, men man var først bleven opmærksom derpaa i de sidste Dage før Meddelelsernes Afsendelse (imellem 20de og 25de Juli) saa at deres Indflydelse paa Høstens Udfald endnu ikke kan bedømmes. Støvbrandag have været temmelig hyppig. Bygget har ialmindelighed holdt sig opreist trods de stærke Regnsfyl, og denne Stivhed i Straaet bidrager meget til at forsøge Haabet om en god Beskaffenhed af Kjernen, i Forening med stort Udbytte.

Havren er overalt hvor den er saaet i velbehandlet Jord fortrinlig, ligesaa god eller tildeels bedre end Bygget, da den ikke har været saameget angrebet af Larver. Den staaer tæt, er høi og har dog i Reglen holdt sig opretstaaende. Der har været endeel Brandag, og man klager ogsaa over, at enkelte af Blomsterne i Ruemen hyppig ere golde, men Udbyttet vil dog vistnok blive betydeligt. I Thyland og Slesvig saaes som bekjendt hyppig Havre paa lavere Kjør- og Mosestrækninger samt i Halvmarssen, hvor den i de tørre Åar har givet betydeligt Udbytte, men iaar er den falden uheldigt ud, den leed for meget af Kulde i Foraaret, Ukrudtet tog Overhaand, og den senere Regn gjorde Jorden endnu koldere, saaledes at Sæden ikke kunde komme til Udvikling, men er undertrykket af Ukrudtet. I Marssen og Halvmarssen have desuden Larverne anrettet store Ødelæggelser paa Kornmarkerne.

Urter og Vikker lede stærkt af Kulden og angrebes af Jordlopper, mange Steder i den Grad, at Markerne ompløides. Det gunstige Veir gjorde sig imidlertid ogsaa her stærkt gjældende og paa alle Marker, hvor Undergrundsfugtigheden ikke har skadet og hvor man har sørget for god Saaesæd, er Afgrøden meget lovende, Urtestænglerne ere lange, dække

Jorden godt og ere velforsynede med Bølge, og deres værste Gjende, Bladluus, have kun enkelte Steder indfundet sig.

Boghvede staaer overordentlig frodig, er lang, tæt og rigtblomstrende; indtræffer ingen Uheld vil Afgrøden blive større end i mange Aar mindes. Ogsaa Spergelen er fortrinlig.

Kartoflerne have ligetil den sidste Tid staaet frodig, pranget med stor Top og blomstret godt. I de sidste Dage af Maaneden begyndte Toppen at visne mange Steder, saa at man ikke kan vente at undgaae den sædvanlige Sygdom. Der er forresten dyrket færre Kartofler iaar end tidligere, vel nærmest paa Grund af Avlens Usikkerhed, men ogsaa af Mangel paa Læggekartofler.

Rodfrugterne have hvor de ere godt passede udviklet sig særdeles godt, men de have været vanskelige at holde fri for Ukrudt. Paa fide, tørveagtige Steder, hvor man mange Steder fra de tørre Aar er kommen i Bane med at dyrke dem, have de været trykkede af den store Regnmængde, ligejom ogsaa Reenholdelsen paa Grund af den bløde Bund, hvor Hestehafften vanskelig kunde anvendes, har været end vanskeligere.

Høudbyttet har iaar været særdeles stort, og navnlig have Kløvermarkerne givet større Udbytte end i noget tidligere Aar. Kløveren der stod fortrinlig i det tidlige Foraar blev vistnok holdt tilbage af Kulden, men udviklede sig desto frodigere, da mildt Veir og Regn begyndte. Dette gjælder især den sildigmodne Kløver, der almindelig saaes paa Bøndermarkerne, som iaar har givet en sjelden rig Afgrøde, der flere Steder er anslaaet til 600 Lpd. paa en Td. Land, medens den af den tidligere vel sjelden har naaet mere end 400 Lpd. Det til Kløverslet bestemte Areal forøgedes imidlertid over Forventning, idet Dvæget ikke kunde afæde det hele til Græsning bestemte Areal, hvorfor endeel af dette, flere Steder en Trediedeel og derover, ogsaa benyttedes til Hø. Høfletten begyndte ved St. Hansdagstider og indtraf i det urolige Veir; det har

derfor ikke kunnet undgaaes, at endeel af Høet er mindre velbjerget, dog er det den ringere Deel; hvor man ikke huggede for rask om fra Begyndelsen og senere gav sig Tid, lyffedes det at faae Kloverhøet ret tilfredsstillende hjem. Engene have ogsaa givet et meget tilfredsstillende Udbytte; kun Tørveenge og de vaade Enge, der ligge i Nærheden af Aaer, hvor Vandet har staaet for lang Tid, have været mindre gode. Halvmarskengene i det vestlige Jylland og Slesvig have været gode; man regner et Gjennemsnitsudbytte af omtrent 200 Pbd. pr. Td. Land. Engsletten kaldt senere end Kloverfletten, da det varede noget længere inden Græsset kom i Groening, Veiret var da noget mere stadigt, hvorved i det mindste en stor Deel deraf er heldigt bjerget.

Græsmarkerne have været særdeles gode og Qvæget har, som vi ovenfor have meddeelt, ikke kunnet benytte det hele til Afgræsning bestemte Areal, hvoraf derfor endeel er bleven staaet.

Meieriudbyttet har været tilfredsstillende, men dog ikke saa godt, som man af den rige Græsvægt skulde have ventet. Heri bærer maaskee deels Græsset Skyld, der let er blevet grovt og derfor mindre behageligt og nærende for Qvæget, deels har vel ogsaa de hyppige Regnbyger og kolde Nætter besværet Qvæget, men for en stor Deel hidrører det fra, at Melken ikke har kunnet holde sig i den Tordenluft, som næsten stadig har hersket i de sidste 6 Uger. Man har derfor brugt 9—10 Rander Melk og derover til 1 Pbd. Smør, hvor man ellers hjælper sig med 7—8 Rander.

Udsklipningen har givet et tilfredsstillende Udbytte, dog i Almindelighed noget ringere end ifjor.

Kreaturprijerne holde sig høie og baade Heste-, Stude- og Svinehandelen har i dette Foraar været ualmindelig heldig for de jydsk Landmænd, og da navnlig for den egentlige Opdrætter, Bonden. En 4aarig Stud betales for Tiden med omtrent 80 Rd. og efter de gode Høstudsigter er der ingen Grund til at tvivle om, at Prijerne ville holde sig.

Der vil uden Tvivl iaar i Jylland blive lagt meget til, og sandsynligviis mere end man i et tilkommende knapt Aar er istand til at fodre, som da i sin Tid sælges til flette Priser til Tab for Opdrætterne. Ved at holde en mindre, men nogenlunde eens, Besætning, vilde man vel i et Aar, som det nærværende, faae noget Foder tilovers, men i et paafølgende Aar sandtes nok Anvendelse derfor, og i hvert Tilfælde kunde have ganste anden Nytte af Gjødningen naar Strøelse anvendtes, end for Tiden, hvor man neppe seer et Halmstraa i en Mødding i Vesteregnet.

Huusdyrenes Sundhedstilstand synes at være ønskelig; paa nogle større Gaarde i Sjælland har Lungesygge og Halsbetændelse været almindelig blandt Hestebesætningen, men dog, saavidt vi have erfaret, ikke havt dødelig Udgang.

Plantesygdomme og Insekter have hidtil ikke skadet Afgrøden i nogen mærkelig Grad. Hvorvidt Brand og Rust i Hveden og Oldenborrelarver i Bygget ville blive af Betydning, kan man for Tiden ingen Mening have om.

Udfigterne for Landmanden ere saaledes i dette Dieblif meget heldige, men meget afhænger af Veiret i den nærmeste Tid. Bliver den rige Høst godt indbjerget og Kornets Qualitet tilfredsstillende, er der Haab om, at mange Landmænd i dette Aar ville faae Erstatning for de Tab de foregaaende have bragt, og at Landbostanden overhovedet vil faae Midler ihænde til at fortsætte de Fremstridt, som i de senere Aar saa mange Steder ere standsede. Af disse fortjene vistnok ingen større Opmærksomhed end Drainingen, og selv i et saa frugtbart Aar som det nærværende have de drainede Jorder viist deres store Fortrin. Vi troe ogsaa, at dette efterhaanden vinder almindeligere Erkjendelse; der bliver iaar drainet store Arealer, navnlig har Bondestanden først nu for Alvor begyndt at tage sig deraf, og Drainrørfabrikerne have ikke kunnet producere hvad der kunde affættes. Vi nære derfor det Haab, at den Tid ikke er fjern, da vor frugtbare Jord bliver befriet for det skadelige Vand, og saaledes Grundvolden

lagt hvorpaa andre Forbedringer kunne støtte sig. Om disse haabe vi ved en anden Leilighed at kunne yttre os.

Forholdene i de forskjellige Dele af Landet ere just ikke meget afvigende, men da dog baade Regnmængden har været meget forskjellig og Jordbundsforholdene have gjort deres Indflydelse gjældende, skulle vi kortelig omtale hver af Landsdelene for sig.

I **Sjælland** har Smeldelarven flere Steder angrebet Bygget saa stærk, at det senere frugtbare Veir ikke ganske har kunnet afhjælpe Skaden, og Bygmarkerne, skjøndt de ere tilfredsstillende, staae derfor tilbage for de andre Marker i Frodighed. I den tørre Tid i den første Halvdeel af Juni begyndte Hvedemyggen enkelte Steder at vise sig, men forsvandt da Regnveiret begyndte. Forresten ere Udsigterne gode for alle Afgrøder, mindst for Rug; af Raps venter man et godt Udbytte og Grtemarkerne ere meget lovende.

Paa **Samsø** antager man ikke, at Rugavlen vil blive tilstrækkelig til Dens Forbrug, men Vaarsæden har udviklet sig særdeles godt saavel som Klover og Græs.

Paa **Lolland, Falster og Møen** er Rapsen i Almindelighed maadelig og Grterne meget forskjellige. Regnmængden har været større end i andre Dele af Landet; hvor derfor paa den bindende Jord ikke har været sørget for god Vandafledning maa Vegetationen nødvendig staae tilbage. Der sees der ikke saa Stykker slet Græs, men i Almindelighed og navnlig paa alle drainede Jorder staaer Alt særdeles godt.

Paa **Langeland** synes Regnmængden at have været usædvanlig stor. Eldre Mænd mindes ikke at have seet Vandløbene saa fulde om Sommeren, som iaar ved St. Hansdagstider. Raps er simpel og Grterne flette, navnlig paa alle lavere Jorder. Der, saavel som paa **Taastrup**, ere Hvede, Byg og Havre særdeles lovende, Rug taalelig.

Forholdene i **Fyen** ere overensstemmende med de sjællandske; paa alle høiereliggende og nogenlunde velbehandlede

lavere Jorder lover Høsten af Byg, Havre og Hvede at blive riig og af Rug taalelig; Raps og Urter ere lykkedes godt.

I det **nordlige Sylland** har Rugen taget sig særdeles op, navnlig den brune (danske) Rug, der, skjøndt seent saæt og bragt i Jorden under saare ugunstige Forhold, dog lover tilfredsstillende Afgrøde. Baarsæden er særdeles frodig, naar undtages høie Sandmarker, hvor Sandflugten har gjort Skade, og lave fugtige Jorder, hvor Ukrudtet næsten har qvalt Sæden. Skjøndt Kreaturerne mange Steder i Benschjæl kom meget for tidligt ud og Græsspirene i Mai afædtes til Grunden, har dog Græsset i de sidste Par Maaneder været saa rigeligt, at lignende neppe mindes.

Ogsaa i det **østlige Sylland** ere Udsigterne til en rig Høst større end de i flere Aar have været, og navnlig gjælder det Havre og Byg og tildeels Hvede; Urter ere ogsaa gode, hvor man har sørget for god Saaesæd, Raps i Almindelighed ret tilfredsstillende. Af Rug er paa Grund af det meget fugtige Efteraar og den sildige Høst her forholdsviis saæt mindre end i andre Dele af Landet, endeel blev omploiet i Foraaret, og af den tilbageblevne er meget saa fuld af Ukrudt, at man maa beklage, at det ikke blev omploiet og bejaaet med Baarsæd. Rughøsten bliver forholdsviis her ringere end i nogen andre Dele af Landet.

I det **vestlige Sylland** har Udsigten til gode Afgrøder af alle Slags ikke i mange Aar været saa lovende, som i denne Sommer, og selv Rugen er næsten overalt god, vel fjernesat og lang i Straaet. Bygget staaer ganske fortrinligt og især paa tørre, sandede Marker har man aldrig seet bedre Byg. Havren er ikke fuld saa god, den har ikke ganske forbundet Foraarets kolde og stormende Veir; baade Blæst og Sandflugt var værst mod den, og den saaes paa meget forskjellig Jord. Boghveden er fortrinlig. Fra Hammerumherred klages over den store Mængde Korn, som man har maattet kjøbe til Føden; Kornet gav i sidste Aar mindre i Skjeppen end man havde

ventet og var dertil særdeles udøit baade for Folf og Kreaturer.

I **Slesvig** tegner Høsten til at blive særdeles god og selv af Rug haaber man en god Middelhøst, kun fra Als flages over, at Rugen er og bliver simpel. Raps har vel været angreben endeel af Larven i Skulpene, men dog venter man i Almindelighed et ret godt Udbytte. Som det ovenfor er anført have Larver gjort stor Skade i Marsken og Halvmarsken baade paa Græs og Sæd, men om Udstrækningen heraf savne vi Efterretning.

Paa **Bornholm** have Veirforholdene været forskjellige fra de andre Dele af Landet, da der kun er falden meget lidt Regn, medens Varmen har været meget stærk. Hveden har lidt endeel af Rust og bliver ikke saa god, som man tidligere havde ventet, hvorimod Rugen bliver langt bedre. Bygget har været meget trykket af Tørken og mange Steder havt Bønskelighed ved at sætte Ug, Urter have været temmelig angrebne af Bladluus. Havren staaer i det Hele godt, ligesom ogsaa Høudbyttet baade af Klovermarker og Enge har været meget tilfredsstillende.
